

Inserati se sprejemajo in velja tritipna vrsta

8 kr., če se tiska 1krat,
2 " " " " 2 " "
5 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " —
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.*
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po triletni na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Več odločnosti je treba.

Ako pogledamo šolske poročila naših srednjih šol po Slovenskem, začuditi se moramo velikemu številu takozvanih „Nemcev“, ki se nahaja med učenci teh zavodov. V Mariboru in Celju, kakor tudi na ljubljanski realki prevladuje število Nemcev. Oj kodi se jemljejo? Nekaj je vzrok to, da vradnik ali bogati nemškutar ložej dá svojega sina študirati, ko slovenski kmet, nekaj je pa med temi tudi posiljenih „Nemcev“, ki se zaradi nemškutarije ali pa zaradi lenobe vpišejo za Nemce, da se jim ni treba slovenščine učiti. Kakšen bo ta zarod, ki zdaj zanemarija uk v slovenščini, ko je vendar narodna zavest že toliko prebujena? Že zdaj vidimo, kakšen zarod nam hočejo izgotiti Linharti in tovariši na ljubljanski pripravnici, ker skoraj moramo reči, da so bili stari učitelji bolj pošteno narodni, kakor mlajši zarod. To je dokaz, da pred poplavom nemškutarije še nikakor nismo varni.

Strah nas tudi obhaja, ako vidimo toliko število takozvanih „Nemcev“ na naših srednjih šolah. Vsi ti so poduka v slovenščini oproščeni, izrastli bodo brez znanja našega jezika, pa bodo vendar hoteli pri nas v službe stopiti! Čas je že res, da proti takej zanikernosti odločno na noge stopimo! Tako ne more in ne sme vun in vun biti. Kolikrat uradnikom prizanašamo neznanje našega jezika in pravimo: „se pač ni učil našega jezika, toraj ga tudi govoriti in pisati ne more“. Pa ta prizanesljivost zdaj ni več na svojem mestu; kajti kdor se kot učenec nalašč ni hotel učiti slovenščine, kdor se je na srednji šoli iz prevzetnosti in baharije zapisal za Nemca ter se izšolal brez znanja našega jezika, čigar starši so tako prevzetni, da zaničujevaje naš jezik za-

branujejo svojemu sinu poduk v slovenščini, tak gotovo ni vreden, da bi na neznanje slovenščine kak ozir jemali in mu prizanašali. Včasih so bile šole res tako osnovane, da so morali še slovenskih kmetov otroci svoj materni jezik pozabiti; tačas je bil tudi slovenski pisarni jezik še slabo razvit, in se toraj res ni moglo zahtevati od vradnika, da bi bil gladko slovenščino pisal in govoril; zdaj se pa na šolah že toliko slovenščine uči, da ima vsakdo priložnost naučiti se tega jezika, ako le hoče. Taki pa, ki se nalašč odtegujejo slovenskemu poduku, se morajo kaznovati s tem, da jih prisilimo se našega jezika naučiti v poznejših možkih letih, ako hočejo med nami ostati. Vedno krepkeje moramo toraj zahtevati slovensko vradovanje; do tega imamo pravico in to bomo tudi dosegli, ako smo zadosti trdni in značajni v svojih terjatvah. Kedar pa to dosežemo, se bodo tisti nemškutarski profesorji, ki zdaj slovenščino kolikor mogoče odrivajo, pokazali kot pravi sovražniki svojih učencev, ker jim bodo s svojim učnim načrtom pot odrezali do slovenskih služb.

Stokrat smo že rekli, da brez slovenskih srednjih šol ni mogoče misliti na boljšo bodočnost ali sploh na kako prihodnost našega naroda. Kdo bo našo literaturo podpiral, če je ves izobraženi del naroda nemško izučen in slovenščine komaj zmožen? Česar človek ne pozna, tega ne more ljubiti, kako se bodo nemškutarski sinovi naučili ljubiti našo literaturo, ako se jezika niso učili? Le pogledjte poročila naših srednjih šol! Polovico učencev najdete zapisane kot „Nemce“, ki so toraj poduka v slovenščini oproščeni. Taki ne bodo nikdar postali prijatelji in podporniki naše literature. Narod brez literature ni noben narod, in kako se bo naša književnost razvija-

tala, ako polovica njegove inteligencije niti jezika ne umeje, v katerem je ta literatura pisana? Kdo drugi pa bo vzdrževal literaturo, ako ne v prvi vrsti izobraženi krogi? Pogled na te žalostne razmere moral bi nas osrčiti k junaškemu sklepu, da vse žile napnemo v dosego slovenskih srednjih šol. In vendar kako malo se za to poganjamo in brigamo! Med tem ko se na Češkem odpira ena narodna šola za drugo, mi dozdej še ene slovenske srednje šole nismo dosegli, pa smo vendar mirni in tihi, kakor bi nam vse prav bilo!

Abotna in pogubna je tudi naša prevelika mehkost in prizanesljivost nasproti vnanjim ljudem uradnikom. Slišali smo št. peterskega učitelja Kalana, kako je trdil, da bi bil v Št. Petru poduk v nemškem jeziku zato potreben, ker je tam nekaj železnških uradnikov Nemcev. Na Dunaji je do 100.000 Čehov, da ne govorimo o drugih Slovanih, in vendar dunajski mestni zbor ne trpi ene ure poduka v češkem jeziku! Kaj pa na to pravite, g. Kalan? V Gradcu je 20.000 Slovencev, v Brnu je 30.000 Čehov, vendar do zdaj še niso imeli narodne šole; če jih bodo v Brnu nekaj dobili, to ni čudo, saj je Moravska dežela skor vsa slovanska.

Ravno taka je pri srednjih šolah. Uradniški otroci na Kranjskem in spodnjem Štajerskem se v gimnazijah in realkah zapisujejo za Nemce ter se kakor kuge ogibljuje vsake slovenske besede. Imamo pa tudi slovenske in česke vradnike v nemških deželah, pa ti si niti misliti ne smejo, da bi zahtevali za svoje otroke poduk v maternem jeziku. Tako pride, da otrok slovanskih starišev, ki je rojen in izgojen v nemški deželi, postane ves in trd Nemec, otroci nemških starišev v slovanskih deželah pa ostanejo tudi med nami vedno še Nemci, ker se podučujejo v nemškem jeziku

Samum.

Kibli! Po vsi severni Afriki daleč globoko v puščavo Zaharo zgovarjajo to besedo s strahom in trepetom.

Kibli! to je jug, ki razbrzda legion zračnih duhov, da potem s pogubonosno neustavljivo silo proti medzemeljskemu morju hité.

Od juga gori se pridrvi „Sama mamum“ (leteči strup) ali šim šimuma (žareča megla); od juga prinese hamsin, veter, ki petdeset dni razširja svojo omamljivo soparico.

Kibli vleče štiri mesece po severni Afriki. Od pričetka februarja, celi marc in april vali se ta, iz juga prihajajoči zračni tok, tik nad zemljo proti severu; visoko nad njim pa nesó megle od severa proti jugu par medzemskega morja, ubogajoče severnemu zračnemu toku.

Od začetka aprila do Julija pa zasede severni tok spodne dele zraka, in kibli vleče nad njim od juga proti severu. Od avgusta in septembra tja do početka novega leta omaga zdolenji: severni tok in zračni toki od vzhoda

ali zahoda odrinejo ga proti jugovzhodu ali jugo-zahodu.

To ponavlja se redno vsako leto. Da se dva toka pomikujeta v istem času, prvi od juga proti severu, drugi od severa proti jugu, to pojasnjuje marsiktero posebnost vročega strupenega vetra hamsin-a v afrikanski puščavi Zahari.

Hamsin petdesetdnevni veter začne pihati o času enakonočja, in sicer največkrat o pomladanskem enakonočju. Južni topli veter vleče takrat tik nad zemljo, in odda del svoje toplote merzlemu vetru, ki kakor zgoraj rečeno, piba nad njim, mrzli veter nasproti pa odda južnemu svoje vlažnosti. Kadar se to menjevanje ne izvrši redno, nastane Hamsin. Omamljiva soparica, svinčnobledo nebo oznanjata njegovo približovanje. Zrak zgubi vso vlažnost, postane čisto suh, in spodnji zemljo tikajoči del je miren; med tem pa se v zgornjem delu zraka, kjer piše severni veter, kopičijo megle in na daljnem obnebu se kaže temnorudeč zarjav meglen krog.

Malo trenutkov in začne vrš in ropot, z nepopisljivo naglostjo pripiha vihar, temuca nastane in veter zavije vse v prah in pesek. Toplota Hamsina poskoči do 40 stopin Reaumurja in več. Hamsin žene prah skozi naj gostejšo opravo do kože, skozi zavitke blaga in v dobro zaprte in zabite zaboje popotnikov.

Da je moč dihati, treba je nos in usta pokriti z suknjenino. Veter sam na sebi ni strupen, ali on izvleče skoraj vse življenje iz trupla, in ga čisto izsuši. Črnoožnati zamorci ga najbolj občutijo, oni popolnoma omagajo, kri jim zalije oči, in če veter kmalo ne preneha, jim začne teči tudi kri iz nosa. Arabci in Evropejci pa manj trpé po Hamsinu.

Ravno tako nastane Hamsin v jeseni, ko južni veter vleče v višini in severni tik zemlje. Vsakemu neredu, naj ga že povzroči elektrika ali druge okolščine, nasleduje Hamsin ali pa tudi Samum.

Samum je isti veter, Samum je Hamsin; ali Hamsin je navadni vihar, Samum pa je budournik, nevihta (Orkan). Hamsin vleče

ter se jim še ne dovoli, učiti se deželnega jezika dve ubogi uri na teden!

V pogledu na toliko brezobzirnost od nemškutarke strani se zamore naša „pravicoljubnost“ nasproti med nami živečim Nemcem le slabost in mehkosrčnost imenovati! Enkrat ze vselej naj se postavijo slovenske meje, in v teh mejah naj se vsa mladina brez razločka podučuje v slovenskem jeziku. Mi ne govorimo od Kočevarjev, ki v precejšnjem številu že od nekdanj stanujejo v svojem kotu na Dolenjskem; ti naj imajo svoje nemške ljudske šole in svojo nemško spodnjo gimnazijo, dasiravno tudi oni že spoznavajo, da se morajo njih otroci tudi slovenskega učiti, ako hočejo v svoji domovini shajati, čudno pa se mora vsakemu zdeti, da se tolikanj ozira jemlje na take Nemce, kakoršni so v Ljubljani, ki so nekaka zmes privandranih rokodelcev, ki so prišli iz vseh vetrov skupaj, eni iz Češkega, drugi iz Furlanije, tretji iz Nemčije ali iz Ogerskega; mnogi iz njih niti Nemci niso, ampak le nemški govoré ter zahtevajo nemške šole, in hočejo, da bi se mi po njih ravnali, ne pa oni po nas. Silno čudno bi toraj bilo, ko bi nam taki ljudje vkazovali, v katerem jeziku naj se po naših šolah podučuje!

Iz iste zmesi, kakor v Ljubljani, narejeni so Nemci v Celji, Mariboru in Ptujem, največ jih je slovenskega rodu, ki pa hočejo za Nemce veljati, ter nemške šole zahtevajo ne samo za svoje, ampak tudi za naše otroke.

Ali ni mar res čudno, ako iz šolskih poročil sprevidimo, da je na ljubljanski realki več „Nemcev“, ko Slovencev, na gimnazijah v Celji in Mariboru več „Nemcev“, ko Slovencev, na realki v Mariboru skoraj nič Slovencev? Od kodi se jemljejo ti „Nemci“? Ali niso večidel ljudje, kakoršne smo prej opisali, ki zopet na površje silijo, ter hočejo naš narod vnovič vkleniti v hlapčevske spone?

Ako bomo to resnico vedno pred očmi imeli, potem se bomo znali varovati nemškega „schulvertrina“ in njegovih prijateljev med Slovenci, dobivali pa bomo tudi moralčno moč za vstrajno prizadevanje, katero ne sme prej prenehati, dokler se nam na Slovenskem po šolah in vradih ne upelje domači jezik.

redno in navadno v poznih časih, Samum pa nastane, če je hud boj med južnim in severnim tokom, to je, če se vrši zrvnanje topline in mrzlobe nenavadno hitro, ali pa če je napetost elektrike v zraku premočna.

Hamsin se ne drvi prenaglio, včasih vleče enako navadnemu vetru, včasih močnejši. Samum pa, pravi hudournik puščave, buči z nezrečeno močjo in hitrostjo po peščenu planjave; on 'vzdigne vrtince peska do 30—40 črevljev visoko, in vsipa pesek in kamenje toči enako na popotnika. Samum pre naredi čisto peščeno površje puščave, razmeče griče, zasuje doline.

Hamsin za saboj pusti zrak poln peska in soparice, Samum pa ga iščisti enako kakor pri nas hudo vreme.

Hamsin drevi se po celi puščavi tja do Arabije, kjer ga imenujejo „Samse!“ ali tja do zahodnje obali, kjer mu pravijo Harmatan, prekorači tudi medzemsko morje v italijansko deželo in tu pripeka pod imenom „Širocco“.

Samuma tek pak je kratek, nikdar dalje ko 10—20 mil, ktere pa on premeri v malo minutah.

Leon XIII levom izpostavljen.

Pod tem napisom, „Laška vlada in tabor“ je prinesel „Osservatore Romano“ prav nemérno tehten spis, ki je vreden, da ga podamo tudi slovenskim čitateljem saj po večem. Glasi se:

Zdi se, da po žalostni noči 13. jul. laška vlada po vsakem načinu iše pokazati katoličanom, česa jim pričakovati za papeža in za svobodo sv. Cerkve.

Žaljenja se vcenjajo s komedijami, krivice rogoviležev z lažmi vladajočih. Tabor 7. avgusta je bil doveršenje divjih psovanj 13. julija; fromasonstvo je pritislilo pečat na nesramne oskrunovanja svetih ostankov (Pija IX) in vlada je to dopustila počenjati.

Res da, vlada je dopustila počenjati. Vlada je dopustila, da je namestnik Masinijev predsedoval shodu zoper eno deržavnih postav, da je to postavo odbijal mož, ki je papeža imenoval zagotovilo despotizma, mračnjaštva, spačenosti.

Dopustila je (vlada), da je Garibaldi pisal in da so taboriti brali glase za zatertje, „zagotovil in zagotovljenega“, to je, zatertje postave, papeža in Cerkve; pa ni bilo goverjenje o monarhiji, in pustila je (vlada) to počenjati in govoriti.

Dopustila je, da Bercei, prederzen framason, je imenoval papeža „sovražnika vsake vesti in vsake svobode“; dopustila je, da je zagotovilno postavo imenoval madež, nezbrisljivo sramoto.

Dopustila je, da ta sovražnik Cerkve je imenoval papeža sovražnika Italije, zakletisko zoper domovino; dopustila je tedaj brez kazni prekeršiti postavo, ker pokazala je, da ji postava nič mar ni, in da okoarvno postava ukazuje spoštovanje do kralja in papeža, jo spojuje le oziroma na kralja, uničuje pa oziroma na papeža.

Vlada je dopustila, da je framason Boči zahteval odpravo papeštva, da je psoval papeža z „volkom“, in se je lagal, da „človeštvo noče več slišati o papežu“.

Dopustila je, da „cittadino“ Alberto Mario je obrekoval in zaničeval papeštvo tudi kot „duhovno oblast“ in je govoril historiške pravljice ter je s svojo navadno nevedno prederznostjo preklinjal zoper nezvestljivost in zoper Cerkev.

Dopustila je njegov izrek, „da je Itaija dolžna papeštvo zatreti“.

Dopustila je, da se je kričalo: „Ob tla papeštvo, ogenj Cerkvi... Vse se ji je zdelo postavno, nad vse postavno, vse to je dopustila govoriti, ne da bi se ganila.

Dopustila je ponavljati, da je papež v svoji encikliki „lagal in obrekoval“...

Dopustila je, da so bili katoličani v novo obrekovani in psovani od tega skrunivca merličev...

Dopustila je stokrat ponavljati, da Peči je lagal...

Dopustila je, da je Balardi naznanil, „da se hoče zatrenje papeštva, njegovih zagotovil, in vsih tistih, ki ga podpirajo“. (Lep mlado-laški „humanizem!“)

Vse to je (vlada) dopustila počenjati in govoriti, ne da bi se bil ganil le eden njenih odposlancev, ne da bi ga bil le eden njenih vradnikov ustavljal. Po njih obnašanji tedaj je bilo vse postavno, tudi še kričati „ogenj na Cerkev, preč papeštvo“.

Vender malo komedije je le moralo biti. Dnevni red (odmenjeni sklepi) je bil znan vsem, vsi so ga vedili kakor na pamet. Ali kadar je bilo že kakor pri koncu z branjem, ki ga

je imel „cittadino“ Adrian Semmi, ko so si bili svesti, da je vse zveršeno, so oživali vladni komisarji, so ukazali molčati in Semmi je dalje bral; ropočejo, žugajo, pa potem so odjenjali, češ, da se odverne puljava, kakor so hotli nekteri.

Bere se sklep, tabor je končan, naznanjeno zbranim, da naj se razidejo; pa da se napravi poslednji prizor te nove Depretisove vladine komedije, Parboni kriči, da „vse se je veršilo prav in da je sprejeta resolucija, ki hoče da naj se odpravi papeštvo in se posedejo apostolske palače“, ter se vsi zamorejo raziti. Še le potlej ko je bilo vse dokončano, je vlada pokazala svojo moč, to namreč, da je začela katoliški svet na novo slepiti, rekši, da je tabor ustavila.

Napravili so pa še drugo komedijo, da bi sleparili katoličane; ta je bila ukaz: zaseči nektere časnike, ki so oklicevali taborski sklep. Pravimo komedija, ker zaseženje se je zgodilo, kadar so te časnike že vsi mogli brati in služilo je to, da so se še bolj razširjali, kajti tudi po zaseženji so bili na prodaj, kateri so jih hotli kupiti.

Toda tabor 7. avg. je pokazal še nekaj več 13. jul. Spričal je, da papež ni samo jetnik, temuč tudi v nevarnosti, da bode napaden od divje druhali, ktera utegne med kričem „ogenj na Cerkev“ vlomiti v Vatikan, da „odpravljuje papeštvo“ med odpravila papeža. Spričal je, da se ne napada le papež kralj, ampak papež — namestnik Kristusov, papež glavav sv. Cerkve, papež oče milijonov vernikov, papež naj viši verski poglavav katoliškega sveta. (Naj bi le kdo n. pr. zoper judovstvo pričel tako kričati, kako hitro bi vojne skupaj pritegnile z raznih krajev, da bi tako rebelijonstvo potlačile!

Kar tedaj se je v Rimu zgodilo, to priča očitno, da se je katoličanom vsaki dan tresti zarad osode njihovega poglavarja, da se jim je bati ne samo za njegovo svobodo, ampak tudi za njegovo osebo.

Poslednjič je skazano, da po zadolženji italijanske vlade Rim postaja veliko stanišče framasonstva, središče sektirovskih zakletav zoper vero, shodišče verskih in družbinskih sovražnikov. Rim papežu ugrabljen je tedaj sodišče agitacije zoper katoliško in civilno Evropo. A ko bi bil še kak dvom tega, odjemlje ga telegram, poslanu taboru od socialista Lui-Bianca in od rudečkarja Viktor-Hugona, ktera zagotavljata, „da francoska demokracija je edinih misel z demokracijo italijansko o napadanji Vatikana“.

Ni tedaj več prašanje ne o klerikalnih draženjih (provocazioni clericali), ne o liberalnih protestih; prašanje je o vojski na smert, napovedovani papežu, papeštvu, Cerkvi, katoliški Evropi, pač da, vesoljnemu keršanskemu svetu. To je poslednji nasledek vloma od 30. kimovca (t. j. vloma v Rim skoz „Pijeve vrata“) kateri nasledek so pred vidili previdni, tajili pa oni, ki so ga pripravljali...

Evropa naj prevdarja in gleda, če govori bolj resnično Leon XIII v svoji alokuciji, ali Augustin Depretis v svojih „votah“.

In, prevdarjajoč, in gledeč, naj se Evropa zmodri in poskerbi zares za svobodo in varnost rimskega papeža, ki je zdaj levom izpostavljen.

Politični pregled.

V Ljubljani 17. avgusta.

Avstrijske dežele.

Dr. Herbst je govoril pred svojimi volilci. Ker so nas ustavoverni listi na ta

dogodek že tako pripravljali, kakor bi bil Herbstov govor bolj važna stvar, nego rusko-turška vojska ali pa sodni dan, zato smo bili tudi mi nekoliko radovedni, kaj bo mož takega povedal, zlasti nasproti onim svojim tovaršem, ki so ga zadnje čase tako napadali. A varal se je vsakdo, kdor je pričakoval, da bo Herbstov govor celi položaj razjasnil ali spremenil. Temu možu se po krivici daje tolika slava, ker v resnici nima državniškega talenta. Njegov govor je tako pust in prazen, kakor bi ga bil govoril kak Foregger ali pa Schmiderer; nobene nove misli, nobenega kašipota iz sedajne zmešnjave! Herbst povdarja le edinost in slogu med nemškimi liberalci ter svojim ljudem prigovarja naj ostanejo na sedanji poti nespravljivosti, zanikanja in trmoglavnosti. Ravno ta njegova taktika pa se je do zdaj kot slabo in pogubno pokazala, tako za celo državo, kakor za ustavoverno stranko samo. Če toraj Herbst ne vé boljšega sveta, moramo pač sprevideti, da on ni mož sedajne situacije. Če ga ustavoverna stranka vkljub temu v zvezde kuje, mora to nam le prav biti, vsaj je stranka voditelja vredna in boljšega ne zasluži. Na napade v „W. Allg. Zeitg.“ ni Herbst ničesa odgovoril, mislil se je mogočnega dovolj, da zamore take može prezirati. Mi pa vendar sodimo, da Herbstova zvezda gine, in ta njegov govor v Tečinu ni po tem, da bi zamogel njegovo slavo povečati ali vsaj ohraniti.

V Pešti so s posebno častjo sprejeli **lahonsko deputacijo iz Reke**. Ti reški „ungheresi“ so šli v Pešt proti Hrvatom demonstrirati, in Madjare to veseli. Če Madjari nimajo boljšega zaveznika, ko to lahonsko družal iz Reke potem so prišli že na psa.

Hrvaška je začela ojstro postopati proti takim uradnikom, ki z neodvisno narodno stranko glasujejo. S tem se bo ban Pejačević (na pol madjaron) Hrvatom slabo prikupil.

„W. Tagblatt“ je tako nesramen, da češkim listom podtika, da iz tega namena zdaj spravljivo pišejo in Nemce božajo, da bi od njih kaj denarja dobili za zidanje narodnega gledišča. Mi sodimo, da so Čehi ponosni dovolj, da ne bodo pri svojih sovražnikih milodarov prosili, in da je tako pisarenje „Tagblatta“ že več ko frivolno.

Izvirni dopisi.

Iz Borovnice, 16. avg. 21. t. m. to je prihodnjo nedeljo, bodo obhajali naš prečastiti župnik, g. Ant. Jugovič pedesetletnico svojega duhovnega pastirovanja — „zlato mašo“. Zaradi vsestranskih zaslug, katere so si ta gospod ne le pri nas, temuč povsod, kjerkoli so službovali, v tako obilni meri pridobili, pač ni čuda, da so tako čislani in po širokem znani. Njegova priljudnost in njegov zdravi humor in vsikdar prijazno obnašanje odprlo mu je vrata imenitnih hiš; s svojimi dobrimi sveti, s svojo gostoljubnostjo in radodarnostjo (katera se je čestokrat zlorabila), pridobil si je spoštovanje in brez števila hvaležnih src; da sploh, kdor je le enkrat čast imel občevati s tem častitljivim, sedaj uže osivelim, a na duhu še jako čvrstim starčekom, reči mora: ta je gospod po volji Božji! Zato bomo, kolikor le mogoče, praznovali ta dan slovesno. Zato pa skrbi naš srenjski zastop, kakor tudi marsiktera posamezna oseba, da bode ta dan naša prijazna Borovnica praznično oblečena in ozaljšana. Naše bralno društvo napravi g. zlatomašniku na čast veselico na prostem in pri tej priliki se bode blagoslovila ravnokar napravljena nova zastava. Svečanost obeta po-

stati res velika, in pričakujemo mnogo rodoljubov znancev in prijateljev od vsih krajev. Zlasti mnogo odličnih oseb iz Ljubljane. Ad multos annos!

S Planine, 10. avgusta. Opisati hočem slavnost, ki se je vršila dne 7. avgusta na Planini pri Vipavi.

Gospod Ivan Zl. Lavrenčič, vnet rodoljub, daroval je ta dan prvokrat v svojem rojstnem kraju na Planini Večnemu dar presvete maše. Zbrala se je bila precejšnja obilica znancev in prijateljev gosp. novomašnika in tudi visokorodni gospod grof Karol Lanthieri počastil je bil svojega starega znanca s svojim pohodom. Toliko nam cenjeni po celej Vipavi znani in ljubljani gospod kaplan iz bližnjega vipavskega trga — g. Ivan Vidrigar — stopil je na leco ter govoril tako ginljivo, krepko, jedernato in lepo, da je marsikteremu izmed poslušalcev svitla solzica v očeh zaigrala. Po končani sveti maši sprejela sta oče in mati iz rok svojega lastnega sina sveto popotnico, isto tako vsi bratje in sestre. Gotovo slovesen in krasen dan, katerega se bodo celo življenje spominjali.

Po sveti maši spremili smo gospoda novomašnika zopet v farovž in od tod v njegovo rojstno hišo v Britih. Tu nas je čakala bogato obložena miza, pri kateri se je zdravica za zdravico vrstila. Osobito navdušeno pa je bila ona sprejeta, katero je gosp. novomašnik sam napil našemu narodnemu Očetu gosp. dr. Janezu Bleiweisu. Pokazalo se je pri tej priliki, koliko časti in zaupanja, koliko ljubezni in vdanosti vživa naš blagi Oče tudi med narodom vipavskim. In kaj bi ne, saj ljubezen zamore roditi le ljubezen, pokazal nam je blagi Oče ta dan, da se tudi začetnikov na polju cerkvenega in narodnega delovanja spominja. Pač srečan narod slovenski, da ima ta čega Očeta! Gospodu novomašniku je došla celo tolikošnja čast, da mu je doposlal visokorodni gospod doktor v krasni šatuli svojo lastno sliko, ter podpisal pod njo naslednje vrstice: „Dr. Janez Bleiwois čestita o priliki dne 7. avgusta 1881 velečenjenemu prijatelju za svetinje sv. katoliške cerkve in naroda slovenskega iskreno vnetemu gospodu Ivanu Zl. Lavrenčiču. Ni toraj čuda, da je vse vpred navdušeno zaklicalo:

„Kolikor kaplic toliko at
Bog Mu daj na svet' živet. —

Vrstile so se zatim napitnice na sv. Očeta papeža Leona XIII. na našega milostljivega knezoškofa Ivana Krizostoma, na svitlega cesarja Franja Josipa, na gospoda novomašnika, njegovega Očeta in mater itd.

Da se je pa ta veselica še toliko veličastnejše izvršila, pripomogel je izvrstni kor slapenskih pevcev pod izvrstnim svojim dirigentom g. Alojzijem Lavrenčičem. Prepeval je krasne komade, kolikor v cerkvi toliko pri poznem domačem banketu.

A ne le za dušno ampak tudi za telesno razvedrilo se je skrbelo. Napravili smo izlet k sv. Paulu; vžigali so se tam gori celo bengalični ognji, katere je čudoma čudom gledal celi — vipavski svet.

Z Bohinjske Bistrice, 15. avg. „Sveto leto — hudo leto“ je star pregovor. Pač res morajo biti hudi vzroki, da razpišejo papež nenavadno sveto leto. Sedanje se pa tudi hudo vrši v naši deželi. Štiri velike nesreče v jednom mesecu v bližnji okolici: požari v Cirkljah, v Knežaku, v Žireh, in podrtija na Bistrici, in v vseh treh prvih farah so duhovni pastirji součenci ranjcega nesrečnega kaplana Janeza Jerale — sotrpini.

Huda so taka obiskanja, ali najhujše bi bilo, ko bi ljudje obupovali ali celo obupali. Treba je le, da si jih v prid obračajo. Težko je povedati, koliko je na pr. nesreča Bistriška iz ljudskega zadolženja. Dobrota je sirota — utegne biti pravi vzrok. Da bi domača srenja ne trpela prehudo, skušali so zozidati si cerkev po najprostejšem načinu, bolj sami, s samouki. Toda pri tolikih stavbah dobra misel ali volja sama ne zadostuje, še strokovnjakom večkrat izpodleti.

Nesreča je velika, vendar je poleg nje sreča ta, da v turnu ni bilo še zvonov, da je delalo vže malo zidarjev in pomagačev, da so ljudje ta čas bolj v planinah, da se ni pripetilo v nedeljo, ali celó o birmovanji, kadar bi jih pobitih bilo na stotine!

Glede službe božje so ljudje sedaj reve. Stare cerkve stoji samo še posvetišče. Ako ne bi gosposka zadrževala, in ako potrdijo sploh cerkveno zidovje ter se koj lotijo poprave, dozidalo bi se po umetnem mojstru s spretnimi delavci do adventa nova cerkev v sedanji obliki brez turna dotlej, da bi se blagoslovila in v njej moglo obhajati služba božja. Dobiti se mora večje posojilo, katero bi se po lastnem trudu in po dobrotnih darovih polagoma poravnalo.

Podrtija je bila strašanska. Od sobote 6. avg. do nedelje 14. avg. je delalo neutrudoma dan na dan po 120 do 300 ljudi, in še je ostalo vsaj za dva dni dela, da se pospravi vse iz cerkve in izpred vhoda. Ljudomilo bi bilo, ko bi bila obrtnijska družba poslala kaj svojih rudarjev z Javornika, toda v resnici ni bilo nobenega od ondod na pomoč. Tlako delajo le Bohinjci. Vzlasti britko je bilo ljudem, ker tako dolgo niso mogli dobiti svojega ljubljene kaplana. Pogreb njegov je bil v sredo 10. avg. slovesen vpricho 11 duhovnov med obilnim jokom. Nedopovedljivo žalostno je bilo koj pri cerkvi brez mrlišnice zdravniško pregledovanje umrlih in na nevarnem koncu razstreljavanje nove cerkve z dinamitom, ki ga pa vendar ni mogel podreti.

Nekteri, ki za cerkev in cerkveno življenje sploh malo marajo*), zvrčajo nekaj zadolženja na gosp. župnika. „Ko bi bil gospod tudi res kaj zadolžil pri tem, naklonil je pa Bohinjcem po drugi znani poti toliko dobičkov, kolikor utegne pri cerkvi biti škode“, dejal je nekdo, ki vse tukajšnje razmere dobro pozná. Po vsem, kar se sedaj sim ter tje sliši, ima krivdo pač le zidarski mojster, Andrej Bevk iz Cirknega na Goriškem, ki je prej delal cerkvico na Suši v Zalilogu. Pravijo, da so ljudje posebej o turnu ga opominjali, da stvar ne bo držala, pa je pustil v nemar ter prekrival svojo lastno boječnost. Nastale razpokline je skrivaj sproti zamazaval, in še zadnje jutro posvarjen je spodil tri zidarje nanj, češ, da se ne bojimo. Če je to res, zadene vsa odgovornost pač le njega. Kamnarski mojster bil je Matija Ažman z Bleda, mož pošten in marljiv delavec.

Pripoveduje se zdaj, da je mojtru zidarskemu lastni brat rekel: ti še vseh zidarjev ne boš pripeljal živih domú. Ne vem, je-li res to. Nesrečnih vseh skupaj je 11 in izmed teh je umrlo doslej jih 7, uni 4 pa deloma okrevajo. Med mrtvimi je z Bistrice samo 67letni kajžar Janez Šilar, kateri posel vseh poslov je pri tem zidanji storil gotovo največ stopinj; Meta Odar, 23letna kajžarjeva hči iz nemških

*) Hudo razgraja neki „Laib. Wochenblatt“ itd. To se vé. Najbolj jezike otrešajo, kateri sami nič ne dajo za cerkev, in katerim nič mar ni. Ali za take izjave niti župniku niti Bohinjcem ne bode se treba brigati.

Rovt; Jožef Mežnar, 25letni neoženjen zidar iz Sorč fare Podbrezj; trije zidarji iz Cirknega, 27letni Mihael Tavčar pa 22letni Mihael Raspet, in 30letni Štefan Obid mojstrov zet. Poslednje najden bil je 45letni g. Janez Jerala, mašnik 19 let, doma iz Naklega, duhovni pomočnik ves čas v Bohinju, 4 leta v Srednji Vasi, druga pa na Bistrici. Bil je človek tih in boječ, blag in pobožen. Skoro vedno doma je najraje prebiral dobre stanovske bukve, katerih ima lepih mnogo. Podpiral je domače in bogoslovne liste. Pripravljaj se vsaj 10 let za farno preskušnjo, pa se ni pripravil. Strah ga je bilo, kateri je pa izviral iz srčne bolezni kakor so povedali zdravniki, da bi čez 2—3 leta z otečenim srcem in bolnimi jetrami ne bil živel. Bil je ranjki med mojimi prvimi slovenskimi učenci l. 1857/8 v VIII. gimnazijskem razredu, in žalostna osoda mi je bila govoriti o njegovem žalostnem pogrebu. Spominj ostane mu blag.

Za ranjene in za zapuščene po tej nezdigi so gostje v Bledu nabrali koj nekaj pomoči in dvakrat vže poslali jim v razdelitev skupaj nad 300 gl. Dobro in potrebno je, da se spominjajo premožni ljudje tudi razdrte cerkve in potrte občine ter jima pomagajo z obilnimi darovi, in v to vnemi jih mili Bog!

Iz Štajarskega, 11. avgusta. (O g. Rakušu) v Celji je nedavno „Slovenec“ poročal, da svoje železo v slovenskih listih priporoča, v svojem listu „Cillier Zeitung“ pa Slovence psuje. Trgovec Rakuš in založnik „Cillier Zeitung“ ste različni osebi; prvi je pošten in pravičen Slovenec, in le založnik „Celjanke“ je naš nasprotnik. Sicer pa naši protivniki le preradi pozabijo razmere, v katerih živé, zato jih je prav dobro nanje sim ter tje opomniti. To se je zgodilo tudi gledé g. Rakušu pri začnji pastoralni konferenci v Celji, kjer je bil sprejet ta-le predlog nekega mnogozaslužnega župnika: Preč. ord narijatu se izreče želja, naj se pri celjskem tiskarji g. Rakušu ne tiska več kronika lavantinske škofije, dalje naj nobeden duhovnik ne kupuje pri njem tiskovin za farni urad, dokler bo njegova „Cillier Zeitung“ tako grdo psovala kat. duhovščino pa slovenski narod. Vsi navzoči gospodje iz celjske, laške in novocerkevke dekanije so potrdili.

Iz Rima, 8. avg. (Ljudski shod. — Bosenški škof.) Parturiant montes, et nascitur ridiculus mus. Napravili so liberalci velik fiaško z anti-klerikalnim meetingom ali shodom, kterega so sklicali, da protestirajo proti postavi „delle guarentigie“. Mislili so, da bo kar pol Rima skupaj privrelo, da bo velikanska demonstracija, ki bo vladi pokazala, kaj rimsko ljudstvo o tej postavi misli. Ali, spekli so se.

Napravili so meeting v lesenem gledišču, unkray Tibere, „Politeama“ imenovanim, včeraj ob desetih zjutraj. Vže pred deveto uro zbralo se je pred glediščem veliko število žandarjev, policajev in vojakov. Ob desetih odprejo vrata in gledišče se precej napolni, bilo je nazočih 2—2200 ljudi. Na odru ste bili dve mizi, ena za predsednika, za tajnike druga, zadej so bili stoli za „politične mučenike“ pod papeževo vlado. Prišla sta k meetingu tudi sinova starega rogovileža Garibaldijs, Menotti in Ricicoti Garibaldi, drugi eđ svojo ženo. Okoli polenajstih prevzame predsedništvo advokat Petroni, nekdej jetnik v Rimu zaradi političnih zarot. Po nekterih vpeljevalnih besedah bere dva telegrama, enega od Garibaldijs, drugega od L. Blanc-a iz Pariza. Prvi

se glasi: „Odobrujem da se odpravijo garancije in garantit“. Drugi: „Videl sem Viktor Hugo-a. Popolnoma se strinja s poslanim pismom. Demokracija francoska je ene misli z italjansko. Pošljemo vam naj srčniši simpatije“. Prvemu telegramu niso nič kaj ploskali, neolikanim delavcem bile so Garibaldijsve besede španjska vas.

Potem pokliče predsednik prvega vpisanega govornika, advokata Zuccari-ja, da poprime besedo — ali ni ga; pokliče drugoga, podobarja Ferrari-ja, ali tudi tega ni. Govori tedaj U. Bacci, potem še dva druga. Ne bom vam pravil njihovih govorov, saj si lahko mislite, da so bili za sv. Očeta, sedanjega in ranjkega silno razžaljivi. Ko začne eden tajnikov čitati resolucijo, pristopijo trije delegati policije in prepovedo daljno branje. Silni vriš nastane, vse drenja proti odru, žuga policiji, upije proti vladi; bil je pravi sodni dan. Slednjič se posreči enemu vodji, ki je imel dobre pljuča, napraviti mir in naznaniti, da je meeting sklenjen (končan). Bilo je pol dvanajstih.

Katoličani smejo biti zadovoljni z izidom tega shoda. Veliko so si prizadevali liberalci da privabijo v obilnem številu rimsko ljudstvo; ali kaj so dosegli? Bilo je v gledišču, ne popolnoma polnem, malo nad 2000 oseb. Med temi bilo je 400 policajev v uniformi in civilni obleki, razpostavljenih v kerdelcih tu in tam. Dopisnikov raznih listov bilo je 50. Nekaj stotin bilo je radovednih, ki so prišli tje, ker so vidili iti tje tudi druge, brez zapopadka o pomenu shoda. Vsi drugi, razun kakih 300 gosposkih „olikanih“, bili so delavci, udje raznih revolucionarnih družb.

Govorili so in sklepali v imenu prebivalcev rimskih. Ali kje so bili Rimljani? Govorniki so bili: Petrovi iz Bolonje, Bacci iz Toškane, Mario iz Benetek. Samo zadni govornik, Belardi, je rojen Rimljan. Kedo zamore zgotoviti, da so bili vsi, ki so votirali in ploskali, Rimljani? In če bi tudi bili, kedo zamore trditi, da zastopa nekaj stotin delavcev prebivavstvo Rima, nad 250.000 ljudi? Pač se ne more reči: Roma locuta est.

Zvečer je bila na trgu „Colonna“ navadna demonstracija, ali policija, ki je bila tam zbrana v velikem številu, je kmaio razkropil ademonštrante, ki so potem celo noč po mestu upili in razsajali. Vsi listi, ki so prinesli obširni popis meetinga in govorov bili so konfiscirani. „La Capitale“ pripoveduje drugi dan da je prejela od policije dopis, ki ji naznanje, da je bil list konfisciran, ker je prinesel govore, ki obdolžujejo papeža laži v svoji zadnji encikliki. Potem pravi: „Toraj je papež govoril resnico o dogodkih 13. julija: in če je tako, je italjanska vlada, ki je trdila nasprotno s peresom in z besedo, ona stranka, ki je pred vsem svetom hudo legala“. Da, tako je v resnici, gospedje italjani, papež so govorili resnico, vaša hinavska, framazonska vlada pa se je pred vsem svetom debelo legala.

„Slovenec“ je prinesel pred kratkim novico, da je dr. Stadler imenovan nadbiškup v Serajevi. Z gotovega vira vem, da v Rimu o tem še nič določeno ni, tudi v zadnjem konsistoriju ni še bil imenovan nadbiškup Verbosne, tako se bo imenovala nadbiškupija. Menim da bi ne bilo prav, pri imenovanju prvega nadbiškupa v Bozni prezreti brez veljavnega vzroka moža, ki je do zdaj, v nevarnih in burnih časih vladal ondotno škofijo.

A. R.

Domače novice.

V Ljubljani, 18. avgusta.

(Zlato mašo) so obhajali na praznik vnebovzetja Marijinega ob 7. uri v stolnici preč. gospod stolni dekan Jurij Volc. Njih rojaki so želeli, da bi jo bili obhajali v svojem rojstnem kraju, v Kranjski gori, kjer so pred 50 leti peli novo mašo, pa zaradi betežnosti si tega niso upali, in so jo še v stolnici napravili bolj na tihem, ter sta jim le dva gospoda bogoslovca stregla pri sv. maši. Bog ohrani gospodu zlotomašniku ljubo zdravje in daj jim dolgo življenje.

(Slavnosti blagoslovljenja zastave) národnega bralnega društva v Borovnici prihodnjo nedeljo vdeležita se tudi društvo „Sokol“ in pevski zbor ljubljanske čitalnice s svojima zastavama. — Vožnja po železnici bode znižana.

(Tukajšnji mašinovalja) je v noči 13. t. m. vračaje se iz Planine proti Logatci s prazno mašino na železniškem tiru povozil neko bolj mestno oblečeno, a nepoznano in kach 40 let staro žensko tako nesrečno, da se je baje glava popolnoma od telesa ločila. Sodi se, da je nesrečnica samovoljno legla na železniške šine, ker je baje uže popoldan tistega dne skušala skočiti pod poštni vlak; vendar so jej k sreči še o pravem času zabranili.

Razne reči.

— Duhovske spremembe v krški škofiji. Župnik imenovan je č. g. A. Frank v Zagorici, č. g. Heiser v Radetnji, kaplani predstavljani so č. g. J. Držanič v Kaplo pri Dravi, č. g. Fischner v Zagorico, č. g. Seb. Wernig v Gmüad, č. g. Ig. Witzmann v nemško Kaplo, č. g. Gregor Einspieler v Žabnico, č. g. Fr. Bergmann gre za kaplana v Železno Kaplo.

— Zlato mašo bodo obhajali 21. t. m. v Borovnici č. g. fajmošter Anton Jugovic, rojeni v Stari loki l. 1806 in za mašnika posvečeni 19. julija l. 1831. Hvaležni farmani delajo za to svečanost velike priprave.

➡ Sledeča dela ➡

se dobivajo vedno v „katoliški bukvarni“ v Ljubljani, stolni trg, 6.

Rogač. Življenje svetnikov in svetnic božjih.

9 snopičev po 60 kr., vse skupaj 4 gl.

Kristusovo življenje in smrt, v 9 snop. po 50 kr. Celo delo 4 gl. 50 kr.

Ant. Mart. Slomšek. Zbrani spisi, 3 zvezki, lepo vezano delo stane 4 gl. 20 kr.

Kosec Fr. Spovednik in njegova služba 1 gl. 20 kr.

Stolz A. Legende oder der christliche Sternenhimmel, lepo vezano 10 gl. 44 kr.

G. Ott. Die ersten Christen ober und unter der Erde, lepo vezane 5 gl. 4 kr.

Stöckl. Das Christenthum und die grossen Fragen der Gegenwart, 3 zv. 6 gl. 30 kr.

Tappenhorn. Bussakrament 2 gl. 40 kr.

Zollner, J. E. Predigten für Bürger u. Landmann 2 zv. 5 gl. 40 kr.

Weninger, Fr. Xav. Originelle kurzgefasste Predigten, 1. zvezek, gl. 3.60, II. gl. 3.24.

Chaignon. Betrachtungen für Priester, 5 zv. 6 gl.

Herder's Conversations-Lexicon, 4 zvezki vezani 19 gl. 20 kr.

R. Andres. Handatlas, mit erläuterndem Text, 12 gl.

Missae pro defunctis, v usnji z rudečo obrezo vezano 3 gl. 75 kr.

Missae pro defunctis, v sagrin vezano s zlato obrezo 6 gl. 50 kr. (1)

Missale romanum, razne izdaje, vezane in nevezane po raznih cenah.

Hitro preskrbovanje knjig iz vsake stroke in iz vsacega jezika zagotavlja

Katoliška bukvarna.